

ความเข้าใจและความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์
ต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา
Understanding and Opinions towards Problem-Based Learning among
Nursing Students and Nurse Instructors
in Boromarajonani College of Nursing, Yala

ดวงใจ ปลี้นบมรุ่ง^{1*} และปาริฉัตร อุทัยพันธ์²

Doungjai Plianbumroong^{1*} and Parichat Utaipan²

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา^{1*} และวิทยาลัยการสาธารณสุขสุนทรินธร จังหวัดยะลา²

บทคัดย่อ

การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มุ่งสร้างความเข้าใจและการแก้ปัญหา โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อาจารย์เป็นผู้ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก วิทยาลัยฯ เริ่มจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในปีการศึกษา 2557 วิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจและความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ ต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 - 4 และอาจารย์ เครื่องมือเป็นแบบเลือกตอบ และประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้ ข้อมูลทั่วไป ความเข้าใจและความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในนักศึกษาชั้นปี 3 และ 4 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.00 และ 38.46 ตามลำดับ ความเข้าใจของอาจารย์อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 72.22 ระดับความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.06$, $SD=0.93$) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และอาจารย์ อยู่ในระดับมาก ($M=3.47$, $SD=3.63$ ตามลำดับ)

ผลการวิจัย เป็นข้อมูลสำคัญในการใช้เตรียมความพร้อมของนักศึกษาและอาจารย์ ก่อนจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: ความเข้าใจ, ความคิดเห็น, การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: djplian1@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 084-1971344)

Abstract

Problem-based learning (PBL) is a student-centered teaching method that aims to develop problem-solving skills and where instructor's role is to be facilitators. The Boromararajonani College of Nursing, Yala, has started to implement PBL in 2014. The purpose of this study was to explore the comprehension and opinions towards PBL teaching method among nursing students and nurse instructors. Sample was the 3rd and 4th year nursing students and nurse instructors who had served as PBL facilitators. Research instrument were a 5 Likert scale and check-list questionnaire including two parts: 1) general information, 2) the comprehension and opinions towards the PBL teaching method. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation. The results of this study revealed as follows.

1. The understanding regarding PBL among the 3rd year and the 4th students was at a moderate level (50% and 38.46%, respectively). The understanding regarding PBL among the nurse instructors was at a high level (72.22%).

2. The opinions towards PBL as perceived by the 3rd year students was at a moderate level ($M=3.06$, $SD=0.93$). The opinions towards PBL as perceived by the 4th year students, and the nurse instructors were at a high level ($M=3.47$, $SD= 3.63$).

The findings of this study are important information in the preparation of nursing students and nurse instructors before implementing PBL teaching method to make the teaching and learning more effective.

Keyword: Understanding, Opinions, Problem-Based Learning, Nursing Student

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่จะผลักดันให้ก้าวสู่ศตวรรษใหม่ได้อย่างมั่นคง คุณภาพการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่ต้องตระหนักการเรียนโดยที่ผู้เรียนและผู้สอนมุ่งเน้นแต่เนื้อหาวิชาเป็นสำคัญ โดยครูเป็นผู้สอนหรือถ่ายทอดโดยตรงด้วยวิธีการบรรยาย จึงไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกด้านได้ เป็นผลให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาได้น้อย ดังนั้นจึงเกิดแนวทางการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered) โดยผู้เรียนต้องศึกษาหาความรู้ คิดวิเคราะห์ แก้ไข และตอบปัญหาด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีส่วนร่วมในการกำหนด

จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น และมีการประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่มเพื่อน (กรมาศ สงวนไกร, 2551) ตามศักยภาพที่มี แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เป็นวิธีการเรียนการสอนที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสอนผู้เรียนให้ฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาและฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม โดยที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และใช้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่กำหนดในการเรียนรู้ และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเรียนจะเป็นลักษณะกลุ่มย่อย ผู้เรียนจะเป็นผู้กระทำด้วยตนเองโดยมีครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ และให้ข้อมูลที่จำเป็นประโยชน์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นให้กับผู้เรียน ซึ่งได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การแก้ปัญหา การชี้แนะตนเองในการเรียนรู้ และการทำงานเป็นกลุ่ม การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีลักษณะเฉพาะที่ใช้ตัวปัญหาสาระเป็นฐาน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะการแก้ปัญหาและสร้างเสริมความรู้เพิ่มเติม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2554) การเรียนแบบ PBL เป็นการเรียนที่แก้ไขจุดอ่อนของการเรียนการสอนแบบเดิม ทำให้นักศึกษาอยากเรียนรู้ด้วยตนเองไปตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เป็นการเรียนแบบผสมผสานระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ เน้นการเรียนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาค้นคว้าด้วยตนเองของผู้เรียน ผ่านการใฝ่รู้และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก มากกว่าผู้สอนบรรยาย การเรียนด้วยรูปแบบ PBL จะประสบผลสำเร็จหรือไม่อย่างไร ส่วนหนึ่งต้องขึ้นอยู่กับความเข้าใจ และทัศนคติของทั้งผู้เรียนและผู้สอน ต่อรูปแบบการเรียนแบบใหม่ที่แตกต่างจากการบรรยายแบบเดิม จึงจะทำให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา เป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาตามปรัชญาของสถาบันพระบรมราชชนก มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบูรณาการศาสตร์ทางการพยาบาลศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับผู้ใช้บริการ มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และผู้ใช้บริการบนพื้นฐานความเอื้ออาทร (Watson, 2008) ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จากสภาพจริง ด้วยการเรียนการสอนที่หลากหลายมุ่งเน้นชุมชนเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ทักษะทางปัญญา ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการปฏิบัติการพยาบาล รวมทั้งมีภาวะผู้นำ สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในปีการศึกษา 2557 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา ได้เริ่มมีการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 ในรายวิชาการสอนและให้คำปรึกษาทางสุขภาพ การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 และการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 ตามลำดับ ในปีการศึกษา 2558 ได้มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพิ่มขึ้น ในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 และการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2 ทั้งนี้ เพื่อศึกษาความเข้าใจและความคิดเห็น ของนักศึกษาพยาบาลและอาจารย์ต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของ

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555 เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาความเข้าใจและความคิดเห็นในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักศึกษาพยาบาลและอาจารย์มาก่อน และเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้าใจและความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล ต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555
2. เพื่อศึกษาความเข้าใจและความคิดเห็นของอาจารย์ต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดและบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ และความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งความเข้าใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ประกอบด้วย 1) ด้านรูปแบบการเรียน 2) ด้านบทบาทนักศึกษา และ 3) ด้านบทบาทอาจารย์ประจำกลุ่ม และความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ประกอบด้วย 1) ด้านเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมในการเรียน 2) ด้านภาระงานของนักศึกษา 3) ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ประจำกลุ่ม 4) ด้านประโยชน์จากการเรียน 5) ด้านรูปแบบการเรียน และ 6) ด้านทัศนคติต่อการเรียน โดยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ทำความเข้าใจคำศัพท์และแนวคิด 2) จับประเด็นและระบุปัญหา 3) ระดมสมอง วิเคราะห์ อธิบายประเด็นปัญหา 4) ตั้งสมมติฐานและจัดลำดับความสำคัญ 5) กำหนดประเด็นหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 6) ค้นคว้าและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากทรัพยากรการเรียนรู้ และ 7) สังเคราะห์ และประยุกต์ข้อมูลหรือความรู้ใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการเก็บรวบรวมครั้งนี้ใช้จำนวนประชากรทั้งหมดของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 จำนวน 134 คน ที่ผ่านการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

1. นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 จำนวน 56 คน ที่ผ่านการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 และการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 จำนวน 78 คน ที่ผ่านการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในวิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2 การพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 2 ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555 ปีการศึกษา 2558 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา และจำนวนกลุ่มตัวอย่างของอาจารย์ ที่เป็นอาจารย์ประจำกลุ่มการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 18 คน จากอาจารย์ทั้งหมด 28 คน

2. อาจารย์ประจำกลุ่มการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 18 คน ประกอบด้วย ภาควิชาพื้นฐานการพยาบาล การพยาบาลเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และการบริหารการพยาบาลจำนวน 7 คน ภาควิชาการพยาบาลมารดาทารก และการผดุงครรภ์ จำนวน 8 คน และภาควิชาการพยาบาลจิตเวช ชุมชน การศึกษาทั่วไป จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ประยุกต์จากแบบสอบถามความเข้าใจ และความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ที่เลี้ยงต่อการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานใน ภาสัชศาสตร์ศึกษาของวันทนา เจริญมงคล, สุชาติดา สุรพันธุ์, โปยม วงศ์ภูวรักษ์, จุราพร พงศ์เวชรักษ์, สงวน ลือเกียรติบัณฑิต, อุมาพร ชัยยศ และคณะ (2549) ซึ่งมี 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา และแบบสอบถามสำหรับอาจารย์

แบบสอบถามสำหรับนักศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 ความเข้าใจหรือความรู้ในข้อเท็จจริงต่อการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้แบบวัด Dichotomous Scale 23 ข้อ ได้แก่ ความเข้าใจด้านรูปแบบการเรียนการสอน ด้านบทบาทของนักศึกษา ด้านบทบาทของอาจารย์ ประกอบด้วยข้อคำตอบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่และไม่ใช่ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้แบบวัด Likert Scale 5 ระดับ 30 ข้อ ได้แก่ ด้านเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมในการเรียน ภาระงานของนักศึกษา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์ ประโยชน์จากการเรียน รูปแบบการเรียน และทัศนคติต่อการเรียน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 และอาจารย์ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด จำนวน 34 คน ประกอบด้วย นักศึกษา จำนวน 26 คน และอาจารย์ จำนวน 8 คน และนำมาคำนวณหาความเที่ยงจากความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) โดยในแบบสอบถามส่วนที่ 2 ใช้วิธีการทดสอบโดยการหาความคงที่ภายในของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ได้ค่า $KR_{20} = .82$ และแบบสอบถามส่วนที่ 3 ใช้การทดสอบโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนนาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่า $r = .81$

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบจำนวนของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ที่ผ่านการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และอาจารย์ประจำกลุ่มการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ประจำปีการศึกษา 2558

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง และรับแบบสอบถามกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์แบบสอบถามทุกฉบับเพื่อนำไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปคำนวณโดยแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ

2. ข้อมูลความเข้าใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานคำนวณโดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ นำคะแนนความรู้แต่ละข้อมาหาคะแนนรวม แบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ โดยใช้ แบบอิงเกณฑ์ของบลูม (Bloom, 1981) ดังนี้

มีความรู้ระดับต่ำ (คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60) คะแนนอยู่ระหว่าง 0.00 – 13.00

มีความรู้ระดับปานกลาง (คะแนนร้อยละ 60-79) คะแนนอยู่ระหว่าง 14.00 – 18.00

มีความรู้ระดับสูง (คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป) คะแนนอยู่ระหว่าง 19.00 – 23.00

3. ข้อมูลความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานคำนวณโดยค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

เกณฑ์การประเมินระดับความเห็น ได้แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานระดับ สูงสุด ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00

มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานระดับ สูง ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20

มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานระดับ ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40

มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานระดับ ต่ำ ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60

มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานระดับ ต่ำสุด ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยและเครื่องมือได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมของวิทยาลัย และในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจะได้รับการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับ สิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย นำเสนอตามเครื่องมือการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จำแนกตามเพศ และเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA)

ข้อมูลทั่วไป	นักศึกษาชั้นปีที่ 3 (n=56)		นักศึกษาชั้นปีที่ 4 (n=78)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	8	14.30	11	14.10
หญิง	48	85.70	67	85.90
เกรดเฉลี่ยสะสม(GPA)				
2.00-2.49	2	3.60	2	2.60
2.50-2.99	10	17.90	36	46.20
3.00-3.49	43	76.80	39	50.00
3.50-4.00	1	1.80	1	1.30
วิชาที่เคยเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน				
วิชาการสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพวิชาการพยาบาล บุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 และวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1	56	100.00	0	0.00
วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 วิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 2 และวิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2	0	0.00	78	100.00

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 85.70 และร้อยละ 85.90 ตามลำดับ มีเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) ระหว่าง 3.00-3.49 ร้อยละ 76.80 และร้อยละ 50.00 ตามลำดับ โดยพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ทุกคนผ่านการเรียน โดยการใช้ปัญหาเป็นฐานในวิชาการสอน และการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 และการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทุกคนผ่านการเรียน โดยการใช้ปัญหาเป็นฐานในวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 การพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 และการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษาชั้นสูงสุดระยะเวลาที่จบการศึกษาชั้นสูงสุดและสังกัดภาควิชา

ข้อมูลทั่วไป	อาจารย์	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	0	0.00
หญิง	18	100.00
อายุ		
25 - 35 ปี	3	16.67
36 - 45 ปี	9	50.00
46 - 55 ปี	6	33.33
มากกว่า 55 ปี	0	0.00
การศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	2	11.11
ปริญญาโท	14	77.78
ปริญญาเอก	2	11.11
ระยะเวลาที่จบการศึกษาชั้นสูงสุด		
1 - 3 ปี	5	27.78
4 - 5 ปี	5	27.78
มากกว่า 5 ปี	8	44.44
สังกัดภาควิชา		
ภาควิชาพื้นฐานการพยาบาล การพยาบาลเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และ การบริหารการพยาบาล	5	27.78
ภาควิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์	5	27.78
ภาควิชาการพยาบาลจิตเวช ชุมชน การศึกษาทั่วไป	8	44.44
ประสบการณ์การสอนแบบบรรยาย		
1 - 5 ปี	4	22.22
6 - 10 ปี	4	22.22
11 - 15 ปี	3	16.67

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	อาจารย์	
	จำนวน	ร้อยละ
21 - 25 ปี	2	11.11
26 - 30 ปี	1	5.56
ประสบการณ์การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน		
1 ปี	8	44.40
2 ปี	10	55.56
วิชาที่เคยสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน		
วิชาการสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพ	2	11.11
วิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2	5	27.78
วิชาการสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพและวิชาการพยาบาลครอบครัวชุมชน 2	1	5.56
วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3	5	27.78
วิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 และวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 2	4	22.22
วิชาการสอนและการให้คำปรึกษาทางสุขภาพและวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 2	1	5.56

จากตาราง 2 พบว่า อาจารย์ทั้งหมดเป็นเพศหญิง โดยส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วง 36-45 ปี ร้อยละ 50.00 และการศึกษาขั้นสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาโท ร้อยละ 77.78 โดยมีระยะเวลาที่จบการศึกษาขั้นสูงสุด มากกว่า 5 ปี ร้อยละ 44.44 สังกัดภาควิชาการพยาบาลจิตเวช ชุมชน การศึกษาทั่วไป ร้อยละ 44.44 และมีอาจารย์เพียง ร้อยละ 5.56 ที่มีประสบการณ์การสอนแบบบรรยายอยู่ในช่วง 26-30 ปี นอกจากนี้ อาจารย์โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2 ปี ร้อยละ 55.56 ส่วนใหญ่เคยสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2 และวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 ร้อยละ 27.78

2. ความเข้าใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละ ของระดับความเข้าใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานรายด้านและโดยรวมของนักศึกษาและอาจารย์

กลุ่มตัวอย่าง	ระดับความเข้าใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน											
	ด้านรูปแบบการเรียนการสอน			ด้านบทบาทนักศึกษา			ด้านบทบาทอาจารย์			โดยรวม		
	จำนวน (ร้อยละ)			จำนวน (ร้อยละ)			จำนวน (ร้อยละ)			จำนวน (ร้อยละ)		
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ต่ำ
นักศึกษาปีที่ 3 (n=56)	52 (92.86)	4 (7.14)	0 (0.00)	56 (100.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	22 (39.29)	21 (37.50)	13 (23.21)	22 (39.29)	28 (50.00)	6 (10.71)
นักศึกษาปีที่ 4 (n=78)	57 (73.08)	10 (12.82)	11 (14.10)	75 (96.15)	2 (2.56)	1 (1.28)	16 (20.51)	25 (32.05)	37 (47.44)	21 (26.92)	30 (38.46)	27 (34.62)
อาจารย์ (n=18)	17 (94.44)	1 (5.56)	0 (0.00)	18 (100.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	13 (72.22)	3 (16.67)	2 (11.11)	13 (72.22)	4 (22.22)	1 (5.56)

จากตาราง 3 พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่ มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยรวมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.00 และ 38.46 ในขณะที่อาจารย์มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยรวมในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 72.22 ทั้งนี้พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานรายด้าน ในระดับสูงมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทุกด้าน

3. ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานรายด้านและโดยรวมของนักศึกษาและอาจารย์

ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	นักศึกษาปีที่ 3			นักศึกษาปีที่ 4			นักศึกษาปีที่ 4		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
ด้านเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมในการเรียน	2.52	1.01	ต่ำ	2.79	1.09	ปานกลาง	3.86	2.76	สูง
ด้านภาระงานของนักศึกษา	2.52	0.81	ต่ำ	2.83	1.12	ปานกลาง	3.14	0.95	ปานกลาง
ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์	3.62	0.98	สูง	3.92	0.87	สูง	3.90	0.98	สูง

ตาราง 4 (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	นักศึกษาปีที่ 3			นักศึกษาปีที่ 4			นักศึกษาปีที่ 4		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
ด้านทัศนคติต่อการเรียน	2.82	0.96	ปานกลาง	3.63	0.99	สูง	4.24	0.56	สูงสุด
ด้านประโยชน์จากการเรียน	3.78	0.81	สูง	3.78	0.79	สูง	4.53	0.58	สูงสุด
โดยรวม	3.06	0.93	ปานกลาง	3.47	0.97	สูง	3.63	0.86	สูง

จากตาราง 4 พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในเกือบทุกด้าน อยู่ในระดับต่ำและปานกลาง ยกเว้นด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับอาจารย์ และด้านประโยชน์จากการเรียนอยู่ในระดับสูง ($M = 3.62, SD = 0.98$) และ $M = 3.78, SD = 0.81$) ตามลำดับ และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและสูง ($M = 2.79, SD = 1.09$ ถึง $M = 3.92, SD = 0.87$) ในขณะที่อาจารย์มีระดับความคิดเห็นเกือบทุกด้านอยู่ในระดับสูง ถึงสูงสุด ยกเว้นด้านภาระงานของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.14, SD = 0.95$)

อภิปรายผล

1. ความเข้าใจของนักศึกษาและอาจารย์ ต่อบทบาทหน้าที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555 พบว่า ความเข้าใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 ส่วนใหญ่มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่อาจารย์มีความเข้าใจอยู่ในระดับดี โดยความเข้าใจในด้านรูปแบบการเรียนส่วนใหญ่เข้าใจว่า เป็นการเรียนที่มีการแบ่งหัวข้อให้นักศึกษาในกลุ่มช่วยกันค้นคว้าข้อมูล นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ไม่มีผู้ใดที่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และอาจารย์ มีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 12.82 และร้อยละ 16.67 ตามลำดับ “ทั้งนี้เพราะในทางปฏิบัติจริง เมื่อนักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับสถานการณ์จำลอง มักมีการแบ่งหัวข้อกันไปค้นคว้า แต่รูปแบบการเรียนการสอนแบบ PBL ที่ถูกต้อง ผู้เรียนแต่ละคนควรที่จะทำการค้นคว้าข้อมูลทั้งหมด ด้วยตนเอง แล้วนำข้อมูลที่ค้นคว้าได้มาอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม” (วันทนา เจริญมงคล, สุชาติ สุธาพันธุ์, โปยม วงศ์ภูวรักษ์, จุราพร พงศ์เวชรักษ์, สงวน ลือเกียรติบัณฑิต, อุมพร ชัยยศ และคณะ, 2549; Baker, 2000) สำหรับความเข้าใจในด้านบทบาทอาจารย์ พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีความเข้าใจที่ถูกต้องต่ำสุดแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และอาจารย์ โดยนักศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่เข้าใจว่าอาจารย์ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อที่ทำการสอน ซึ่งในสถานการณ์จริงการเรียนการสอนแบบ PBL ผู้สอนไม่จำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญในหัวข้อที่ทำการสอน แต่ต้องเป็นผู้เข้าใจในกระบวนการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถช่วยเหลืออำนวยความสะดวก และกระตุ้นผู้เรียนให้วิเคราะห์

เนื้อหาในประเด็นที่สำคัญเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ นอกจากนี้ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่า อาจารย์เป็นผู้ทำหน้าที่ในการเฉลยและสรุปคำตอบให้นักศึกษาซึ่งในการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานผู้เรียน จะต้องเป็นผู้ค้นหาคำตอบ และสรุปคำตอบตามความรู้ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง เพราะเป็นเป้าหมายของการเรียนวิธีนี้ ก็เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ให้เกิดกับตนเอง

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ ต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555 พบว่า ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยรวม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาชั้นปีที่ 4 อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ ไพโรจน์ บุญลักษณะศิริ (2549) ที่พบว่า นักศึกษาแพทย์ส่วนใหญ่พึงพอใจประสบการณ์การเรียนรู้วิธีนี้ในระดับปานกลาง จากการศึกษาของบลูม (Bloom, 1981) พบว่า พฤติกรรมทางด้านความรู้ ความถนัด และพื้นความรู้เดิมของนักศึกษา และคุณลักษณะด้านจิตพิสัย คือ ความสนใจ เจตคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชา และยอมรับต่อระบบการเรียน มีผลต่อการการเรียนรู้ โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จะเป็นชั้นปีที่ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ในเชิงวิชาการมากกว่าจึงมีพื้นความรู้มากกว่าชั้นปีที่ 3 สามารถวิเคราะห์สถานการณ์จำลองได้ สำหรับความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของอาจารย์ อยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรนลิน จักรแก้ว (2553) ที่พบว่า ความคิดเห็นและความพึงพอใจของอาจารย์ต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของอาจารย์ เป็นการเรียนการสอนที่ทำให้นิสัยสามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถจดจำความรู้และใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิตได้มากกว่าการเรียนในระบบเดิมที่นิสัยต้องรอรับความรู้จากอาจารย์ผู้สอน นอกจากนี้แล้วยังทำให้นิสิตเป็นคนกล้าแสดงออกและกล้าแสดงความคิดเห็น โดยใช้เหตุและผล มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและมีความสามัคคีในกลุ่มมากขึ้น และอาจารย์ยังให้ความคิดเห็นว่าการเรียนการสอนแบบ PBL นั้นเหมาะสมกับการเรียนการสอนของไทย คือ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนหาความรู้ด้วยตนเองรู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และหาเหตุผลมาแก้ไขปัญหา แต่เมื่อแยกรายด้าน พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความคิดเห็นว่าเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมในการเรียน และภาระงานนักศึกษามีความเหมาะสมในระดับต่ำ ทั้งนี้ เพราะการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่ม แตกต่างจากการเรียนการสอนแบบบรรยายที่ผู้เรียนเรียนรู้แบบเป็นฝ่ายรับ จึงมีกิจกรรมน้อย และประกอบกับการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัย ในชั้นปีที่ 3 นักศึกษามีรายวิชาที่ต้องเรียนค่อนข้างมากกว่าชั้นปีอื่น จึงทำให้นักศึกษาความเห็นถึงความเหมาะสมในด้านเวลาการทำกิจกรรม และภาระงานไม่เหมาะสม

สรุปผล

ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในนักศึกษาชั้นปี 3 และ 4 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.00 และ 38.46 ตามลำดับ ความเข้าใจของอาจารย์อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 72.22 ระดับความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.06$, $SD=0.93$) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และอาจารย์ อยู่ในระดับมาก ($M=3.47$, $SD=3.63$ ตามลำดับ)

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความเข้าใจและความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักศึกษา ส่วนใหญ่มีความเข้าใจและความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ก่อนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้สอนควรชี้แจงทำความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานให้กับนักศึกษา รวมทั้งอาจารย์ผู้สอน โดยเฉพาะในนักศึกษาควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจตั้งแต่ชั้นปีแรก เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันทั้งผู้เรียนและผู้สอน รวมถึงมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2. ควรขยายรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานให้ครอบคลุมทั้งรายวิชา ทฤษฎี และปฏิบัติ เพื่อให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

รายการอ้างอิง

กรมาศ สงวนไทร. (2551). จุดเริ่มต้น PBL ในมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. **จูลสาร PBL วลัยลักษณ์**, 1(1): 6.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2554). **การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง**. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

เนตรนลิน จักรแก้ว. (2554). ความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ต่อการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักในระดับชั้นปรีคลินิก หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตหลักสูตรปรับปรุงคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. **พุทธชินราชเวชสาร**, 28(2): 142-155.

วันทนา เจริญมงคล, สุชาดา สุรพันธุ์, โปยม วงศ์ภูวรักษ์, จุราพร พงศ์เวชรักษ์,

สงวน ลือเกียรติบัณฑิต, อูมาพร ชัยยศ และคณะ. (2549). ความเข้าใจและความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงต่อการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในเภสัชศาสตร์ศึกษา. **สงขลานครินทร์เวชสาร**, 24(4): 263-273.

- ไพโรจน์ บุญลักษณ์ศิริ. (2549). ความพึงพอใจของนักศึกษาแพทย์กับการเรียนกลุ่มย่อยแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ร่วมกับการใช้ทักษะการแพทย์เชิงประจักษ์. *สงขลานครินทร์เวชสาร*, 24(5): 389-393.
- Baker, C. M. (2000). Using Problem-Based Learning to Redesign Nursing Administration Masters Programs. *Journal of Nursing Administration*, 30: 41-7.
- Bloom, B. S. (1981). *Evaluation to Improve Learning*. New York: Mc Graw-Hill.
- Watson, J. (2008). *Nursing: The Philosophy and Science of Caring*. Boulder, Colorado.: University Press of Colorado. University Press of Colorado.